

İt Gözü

DENİZ TARSUS

DENİZ TARSUS
İT GÖZÜ

© 2015, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Ağustos 2015, İstanbul

Bu kitabın 1. baskısı 2000 adet yapılmıştır.

Yayına hazırlayan: Faruk Duman

Düzeltili: Aylin Samancı

Mizanpaj: M. Atahan Sıralar

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Tasarım (www.lom.com.tr)

Kapak baskı: Azra Matbaası

Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi D Blok 3. Kat No: 3-2

Topkapı-Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 27857

İç baskı ve cilt: Ayhan Matbaası

Mahmutbey Mah. Devekaldırımı Cad. Gelincik Sokak No: 6 Kat: 3 Güven İş
Merkezi, Bağcılar, İstanbul

Sertifika No: 22749

ISBN 978-975-07-2614-9

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750726149

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 31730

DENİZ TARSUS İT GÖZÜ

ÖYKÜ

♥can

Deniz Tarsus'un Can Yayınları'ndaki diğer kitabı:

Ayrıkotu, 2013

DENİZ TARSUS, 1987'de Bodrum'da doğdu. Lise öğrenimini Bodrum Anadolu Lisesi'nde tamamladı. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sinema-TV Bölümü'nden mezun oldu. Burada eğitimine devam ediyor. Çeşitli dergi ve internet sitelerinde yazıları yayımlanan Deniz Tarsus'un kısa filmleri Antalya Altın Portakal Film Festivali başta olmak üzere birçok festivalde gösterildi ve ödüller kazandı. İlk öykü kitabı *Ozo Ozo Çakta*, 2012'de yayımlandı. Onu 2013'de *Ayrıkotu*, 2015'de *İt Gözü* izledi. Sinema ve edebiyat alanında çalışmalarını sürdüren sanatçı, İstanbul'da yaşıyor.

İçindekiler

HADIM SERİSİ

Can Kuşu.....	13
Çakır	27
Mengü	41

ŞÜPHE SERİSİ

Vefa	69
Haşmet'in Ölüm Adı	73
Civan	87
Âdem	99
Yılkı.....	107

HADİM SERİSİ

“İhlal eden, yeniden inşa eden olur, hatta bir anlamda öngörüyle ihlal etmiş olduğu düzenin kurucusu olur. En büyük suçlu, toplumsal düzenin temel dayanağı haline gelir.”

Réne Girard

CAN KUŞU

Ova dümdüz yayılsın gitsin. Karanlık, katran bataklıklar gibi löp diye oturmuş kalmış üstünde. Te uzakta ortada küçük bir ateş. Yalana yalana, ortalığı aydınlattı. Etrafında toplanan kadınlar kuru çalıyı atınca ateş harladı. Hatice Ana kaşlarını kaldırıncı buruşuk yüzü gerildi. Belki on beş yaş gençleşti. Bütün deri alnında boynunda toplandı. Olmayan dişleri sivrildi, yüzü uzadıkça çekildi. “Benim Hasan’ım da ahanda bu madende öldü,” dedi. “Sizin kocaların hepsi kömür sanıyo da, madenden kömür değil, et çıkıyo, et.” Kadınların yüzü beyazladı. İçlerinden biri dayanamayıp sordu, “Çok mu kaza oldu önceden madende?” “Olmaz olur mu hiç? Büyükneneler de anlatırdı. Bu maden işledikçe can alacak. Sizin kocalar da burada en fazla kömür olurlar.” Sessizlik çöktü. Ova yaylım yaylım. Hatice Ana’nın gözleri te ötelere daldı gitti. Yüzü önce nefes alan göğüs gibi gerildi, sonra büzüştükçe gözleri içine göçüverdi. “Kaza günü çok kötüydü çok. Sabahın körü. Adamı yeni uğurlamışım madene. Aman Allah! Bi gümbürtü, bi cangıldama. O ses, inan olsun toprağa vura vura geldi. Evlerin temellerini çatlattı, sıvalarını patlattı. Herkes dışarı fırladı. Kalbim yerinden çıkcek. Belli, madende bir şey oldu. Koştuk, bi de baktık. Maden tütüyo. Gözümden aktı gitti yaş. Yani

tutamadım. Hiç unutmam. Dışarda işçiler toplanmış. Ama maden köpürüyo, külü kustuk sıra dumanını tütürüyo.” Yazmasını düzeltip düğümünü sıktı. Gözleri yerde bir şey aradı. Kaldığı yeri hatırlayınca devam etti. “Madenin önemli kişileri geldi sonra, ocağın girişine dikildiler. Fısır fısır konuştu adamlar. Ama suratları asık. Jandarma geldi peşi sıra, madenin etrafını çevirdi. ‘Buraya kimse girmeyecek. Herkesi sağ salim çıkarcaz,’ dedi, biz de inandık. Başka yapcek bi şey var mı, yok. Kapısında oturup bekledik. Elden başka ne gelir kızım. Toplandık bir araya, gözümüzde yaş, Hasan’ıma ağıt yaktım durdum.” Kadınlar Hatice Ana’da kendilerini gördüler. Kocalarının öleceği günü hayal ettiler.

Hatice Kadın’ın bahsettiği o kaza. Dağ, içini kemiren insana inat böğüredursun, jandarma yangın durup duman çıkınca toz duman aralanınca madene yürüdü. Yumrula yumrula yol aldı. Maden bomboş. Nerede onca adam, hiç. Varken yok olunur mu, olmaz. En sonunda kör kuyunun başına vardılar. Bir el sarkmakta. Bağırıldı jandarma, “Ahanda! Burada!” Adam eli tuttu, öyle bir asıldı ki, aynen tepetaklak geri yuvarlandı. Tuttuğu ele baktı ki, hiç. El bileğe kadar, sonrası yok. Ucunda kurdun dişi gibi sivri, tavşan tüyü gibi beyaz bir kemik çıkını. “Allah!” dedi, kemiği görmesiyle eli fırlatması bir oldu. Sırtı duvarı dayalı. Kulağına bir damla aktı. Huylandı. Elini attı baktı, kan. Arkasına dönüp feneri duvara tuttu ki. Bedenler ayrılıp sonra tekrar birleşmiş gibi. Madenciler parçapinçik. Koca adam nasıl bağırmasın, böğrü titremez mi, titrer. Arkasına bakmadan madenin ağzına koştu. Hepsi hiç olmuş, hepsi hiç olmuş. Duvara taş, dağa kömür olmuş. Jandarma te ötelere, kara ormana yeldirdi gitti.

Hatice Ana’nın içi eriyik eriyik. Gözde yaş, yürekte kan kalmadı. Ağıt köyü kavurdu, toprağı bile yoğurdu.

Maden sahipleri ağıtlara dayanamayınca işçi avratlarını köyden kovaladı. “Ben hariç,” dedi Hatice Ana. Kadınlardan biri araya girdi merakla, “Neden?” diye sordu. Nefes aldı güçbela Hatice Ana. “Ben sustum, devlet geldi sordu, gıkımı çıkarmadım, ondan,” dedi zorlukla.

Kara orman arkada kopkoyu. Hayvanların donuk sesleri havada asılı. Baykuş gözüne kestirdiği farenin üstünü kanadıyla örttü. Tilki ateşin etrafına toplanmış kadınları çalıların ardında gizlice izledi. Salyangoz ay ışığında yavaş yavaş yuvasına sürüklendi. Hatice Ana’yı dinleyen kadınlar gece ayazında, yalancıktan harlayıp sönen ateşin ışığında yoktan var olmaya vardan yok olmaya gittiler, geri yürüdüler. Hiç nedir, hiç. Zeyno ağzının yavan tadında ölümü aradı. Biz de ölücez bi gün, diye düşündü, yok olup gidivericez. Sonra oğluna, Aliş’ine kayd gözü. Çocuğun gözleri dolu dolu. Zeyno kalktı, Hatice Ana’yı alnından öpüp herkese selam etti. Aliş, anasının kalktığını görünce çalıların arasından sıvışıp kaçmak istedi. Zeyno, “Aliş!” diye bağırınca durdu çocuk. “Oğlum ne işin var burda! Hadi yürü eve!” Aliş’e sarıldı sonra, “Hangi ara koştun geldin bura, hani sen kozalakları ayıklıyodun, yaptın mı?” “Yok.” “Ah Aliş, ah!”

Ovayı geçip ilerideki tepeyi çıktıkça hava hepten ayazını bastırdı. Ağaçlık kısmı geçip köy yoluna çıktılar. Zeyno örme şalına sarındı. “Üşüyon mu?” dedi, Aliş’e baktı. “Yok,” dese de, içi titriyor çocuğun. Oğluna sarılıp şalı üstlerine adamakıllı örttü. Evin bahçesine girmeden önce, “Baban Hatice Ana’nın dediklerini bilmesin, tamam mı oğlum?” Aliş kafasını eğdi, gözleri doldu. Sesi kısıla kısıla, “Tamam, demem,” diyebildi.

Evin ferah bahçesinde Yusuf’u çardağın altında buldular. Uzaklara dalmış sigarasını tellendiriyordu. Bembeyaz dumanı, ağı gibi, öyle gecede. Havada rüzgâr yok. Gök sanki kazığa çakılmış. Ateşböcekleri uzakta, orman

içinde yanıp sönmekte. Seğire seğire. Yusuf gelenleri görünce doğruldu. “Hoşgeldiniz canlarım! Nerdeydi benim gezentilerim?” “Hiç. Hatice Ana’nın yanındaydık, lafladık, çekirdek çitledik işte. Havadan sudan.” “Dudağını gene yara ettin mi?” Yusuf bakıp güldü. “Aman Yusuf,” derken Zeyno’nun dudağı kıvrıldı. “Çay koydum ocağa az evvel, hadi oturun da içelim bir bardak.” Yusuf divanda toparlanıp bağdaş kurdu. “Aliş sana süt ısıtıcam.” “Ana çay!” “Hayır! İkiniz de gece içiyosunuz çayları, sonra nerde uyku.” “Yusuf aç mısın, bir şeyler koyayım ortaya.” “Yerim. Sabaha daha çok var. Ben bu gece uyumam.” “O da ne demek? Öyle iş mi olur, uykusuz madene girilmez.” “Bakarız,” dedi Yusuf, uzatmadı. Aklına Zeyno’nun börekleri gelince keyiflendi. “Kız kaldı mı börekten?” “Var daha bir tepsi.” “Ohh! Hadi getir o zaman. Çayla iyi gider şimdi.”

Zeyno yeldire yeldire mutfağa yollandı. Bir-iki odun attı. Böreği ocağa koyacaktı. Eğildi, közü üfledi. Kor koca koca dünyalar, eriyiveren lavlar gibi kızardı bozardı. Alev, odunun içinde yuvarlanıp dolandı. Zeyno üfürdü. Kızaran köz kıvılcımlar saçtı. Patlayan madenler, yakaran dağlar geldi Zeyno’nun aklına. İnadına üfürdü. Daha çok harladı ateş. Zeyno ciğerini şişirip estirdi. Uçuşan kül ocağın üç köşesini döndü dolaştı. Zeyno’nun saçı başı hep kül oldu. Kozalaklar çatırdadı. Alev, ağacı çiğneye çiğneye kararttı. Zeynep ateşi izledi bir süre. Ne börek, ne Yusuf, ne sofraya. Neden sonra derin bir nefes aldı, saçındaki külü silkeledi, doğrulup tepsiyi ateşe verdi. Gözündeki yaşı sildi.

Yusuf tütünü aldı, tarttı; sigara kâğıdında yuvarlayıp sardı. Yaladı yapıştırdı. Aliş, babasının sigara sarışını izledi. “Depoda çileklerin keyfi nasıl bakalım Aliş, anlat.” “Suyunu, sıcağını eksik etmiyorum. Yeni fideleri de diktim. Siyah poşete sardım. Pamukla dibini sıkıladım. Keyifleri

iyi valla.” “Oo! İyi bakıyosun çocuklara o zaman. Getirdiğim kitabı okudun mu?” “Okudum tabii. Çileklerin neden eridiğini de öğrendim.” “Nedenmiş?” “Yaprak, toprağa değince erirmiş. Öyle yazıyo.” “Vay be arkadaş! Amma nazlıymış şu çilek âlemi. Ormanda, dağda nasıl yetişirmiş peki bu hanım abla, bey amca?” “Az işte.” “Alla alla, demek toprak eritiyomuş.” Gözü daldı gitti Yusuf’un te öteye. “Aynı bizim gibi, de mi Aliş?” Aliş anlamaz anlamaz baktı babasına. “Kömür de öyle işte ya. Yapışınca çıkıyo namussuz.” Aliş kafasını kaldırıp babasına bakmadı. “Şu gün karnımızı kömür doyuruyo. Şükür, ocakta yemeğimiz var.” Tükrüğü boğazına takıldı. Güçbela yutkundu, devam etti. “Şimdi anan yokken seninle erkek erkeğe konuşalım.” Aliş, babasının ne konuşacağını tahmin edip irkildi. “Bak oğlum, Aliş’im, sen madene inmeceksin, söz ver bana. Çilek kitabını iyice okuyacaksın. Öğreneceksin. İş büyüteceksin. İlerde koca koca çilek seraların olursa hele, kurtuldun demektir. Kasa kasa çilek sat ki, kömüre dokunma. Benim gibi madenlerde kaçak göçek çalışma.” Aliş kıpırdamadı. Babasına dönüp bakarsa orada bulamayacakmış gibi olduğu yerde katılıp kaldı. “Bu işin şakası yok, hastasın. Kömüre hiç dayanamazsın.” Aliş’in gözleri parladı sonra bir an. Aklına parlak bir fikir gelmiş gibi, “Sen de kömüre gitme, çileği beraber artıralım.” Yusuf bir şey diyemeden içeriden Zeyno’nun sesi geldi cangıl cingul. “Annen geliyo, ona bi şey demek yok.” Zeyno görüldü çardakta. “Aliş, koş böreği taşı. Sıcak ama, dikkat et!”

Cırcırböcekleri te uzaklarda yakara yakara çıgırırken onlar ormanın serinliğinde irkildiler. Köyde herkes her gece yatmadan önce düşündüğü şeyi düşündü. Aniden gelen. Ateş gibi harlanıp çabucacık sönuveren. Ölü mü. Bir tek o köyde insanların her gece yatmadan önce yaptığı şey, ölümü düşlemektir. Gırtlak deşen çivi, etten

tırnak çeken kerpeten gibi iç çürüten kaygı, aylarca ve aylarca ve hatta aylarca insanların yüreğine maraz saldı.

O gecelerden birinin sabahında. Ne bir adım, ne ses. Çıt yok. Yusuf yatakta yuvarlanarak güçbela doğruldu. Zeyno'nun patates kavurmasını, mercimek çorbasını yaladı yuttu. Her sabah yaptığı gibi Aliş'i yatağında izledi. Evden çıkıp kömür belasına gövdesini teslim etti. Bu kömür ne illet, ne fena bir bela, diye düşündü Yusuf. Ne bela. Adamı uyutur öyle boğar, yere yıkar sonra yoğurur. Yusuf her sabah işe gitmek için sokağa adım attığı anda aklına aynı görüntü gelirdi. Ölümü hep diğerlerinden farklı hayal etmişti. Göge kadar uzanan kocaman bir el ki kömürden, ona doğru uzanır, kendisini ve madene gitmek için sokağa çıkan onlarca işçiyi avucunda toplayıp acımadan sıkır, kömüründe boğardı. Yusuf her sabah madene yürürken böyle büyük bir el hayal ederdi ve o sabah da etti.

Belki yüz elli, belki iki yüz erkek, erken vakitte maden ağzında toplandı. Uyku kokulu, mahzun yüzler. Hazırlanmak için madene girdiler. Giyinirken birbirine laf atmadan olur mu, olmaz. İleş Ahmet yıkanmayı zaten sevmez, Âdem hemen lafını attı. "Oğlum senin dışarda giydiğin giysi zaten pis. Niye değiştiriyon ki?" Adamlar sıırttı açıktan. İleş Ahmet gözündeki çapağı parmağıyla sıyıırırken homurdandı. "N'apem, seninki gibi karı mı var başımızda." Yusuf uzaktan seslendi. "Ahmet ne kadar birikti para, düğün ne zaman?" "Daha var abim. Tüü! Saydım, hesapladım da unuttum." Çamur Osman lafını ek-sik etmedi, yapıştırdı. "Oğlum, sen de ne beklettin! Karı kartladı, ne zaman alacan da..." Osman kollarını açtı, boşluğa sarılırken kırıtı. Maden ağzı gürül gürül, adamlar gülsün dursun. "Orasını da ben düşüneyim," deyip sıırttı Ahmet. Yusuf'un gözü Daver'e kaydı sonra. Giyinirken dalgın, düşünceliydi. "Neyin var Daver'im, bugün

Ufuğa boydan boya uzanmış güneşin yayvan ışığı tersten yüzüne vurdukça ayrıntılar netlik kazandı. Örümcek ağı parladı önünde, sonra yaprağın damarları gölge. Nefes aldım. Ciğerlerim göğsümde genişledi. Hissediyorum. Ağacın kökleri gibi yayılın. Ben, Haşmet, bu gövdeden önce bir ağacın zamanında yaşadığımı biliyorum.

Deniz Tarsus, yeni öykü kitabında yine ayrıkotlarını derlemeye devam ediyor. Tarsus'un öykü dünyası tam anlamıyla el değmemiş; Anadolu'nun, köy kültürümüzün bambaşka, deyim yerindeyse "yabanıl" yanını keşfediyor, bize ait fantastiği kaydediyor. *İt Gözü*, Tarsus'un baştan beri kurmaya çalıştığı anlatıyı yeni bir toplumsal boyut katarak zenginleştirdiği öykülerinden oluşuyor. Çok farklı, kendine özgü bir öykücüyü tanıyacaksınız.

